

ΓΕΝΑΡΗΣ
ΦΛΕΒΑΡΗΣ
1987

ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΟ ΤΕΛΟΣ
ΚΑΤΕΒΛΗΘΗ

ΕΡΑΙΑ ΣΑΜΑΡΙΝΑ

Περίοδος Β, Αρ. Φυλλού 201 • Γραφεία Αριστείδου 10-12, 105 59, 6ος ορόφος • ΤΗΛ. 3242110

Ραδιοφωνική εκπομπή προσπαθεί να ερμηνεύσει την εθνολογική ταυτότητα των Βλάχων

ΘΡΗΣΚΕΙΑ — ΕΘΝΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗ ΤΩΝ ΒΛΑΧΩΝ ΑΡΩΜΟΥΝΩΝ

Χριστιανισμός και Ελληνισμός, συμβολή των Βλαχοφώνων

Απο τη ραδιοφωνική εκπομπή που γράφει και παρουσιάζει στο 3ο Πρόγραμμα ο Γιώργος Ξεάρχος, κάθε Σάββατο στις 6.45. Δημοσιεύουμε αποσπάσματα της εκπομπής της 21/2/87.

Εκινούμε από την παραδοχή, ότι το Ανατολικό Ρωμαϊκό κράτος και η μετέπειτα εξελιγή του σε Βυζαντινή Αυτοκρατορία, ήταν στην κυριολεξία Αυτοκρατορία των Χριστιανών της Ανατολής.

Αυτοκρατορία που συνένωνε πανσπερμία φυλών και λαών, γλωσσών και εθνικοτήτων και που ο Συνδετικός κρίκος μεταξύ τους ήταν η ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ τους συνείδηση, η ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ.

Μέσω της Ορθοδοξίας και της Εκκλησίας, πιο ειδικά, η Ελληνική γλώσσα πέρασε σαν επίσημη γλώσσα σ' όλους τους λαούς της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας. Αλλά όπως είπαμε, το Βυζάντιο ώφειλε την συνοχή του στην Ανατολική Ορθόδοξη Εκκλησία και κατά δεύτερο λόγο στην Ελληνική γλώσσα, που πέρασε σε όλους τους λαούς μέσω των Ευαγγελίων, των Πατερικών κειμένων και της Εκκλησιαστικής Φιλολογίας γενικότερα.

Έτσι στην περίοδο του Βυζαντίου «Οτι την των Ιταλών φθέγγεσθαι φωνήν και μάλιστα τους δημοσιεύοντας», οι διγλωσσοί Έλληνες ως Αρωμούνι ή Βλάχοι ανήκουν στο Ανατολικό Ορθόδοξο δόγμα έχοντας Ορθόδοξη Χριστιανική συ-

νειδίση. Δηλαδή οι Βλάχοι ασπάσθησαν το Χριστιανισμό ταυτόχρονα με τους υπόλοιπους Έλληνες.

Στη νέα τους Θρησκεία παρέμειναν πιστότατοι και ήταν στενά συνδεδεμένοι και προσκολλημένοι στην Ορθόδοξη και στο Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως σ' ολόκληρη την περίοδο της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας και μετέπειτα στην περίοδο της Οθωμανικής κυριαρχίας.

Η αφοσίωσή τους προς την Ανατολική Εκκλησία ήταν βαθιά. Κατά τους μελετητές και ερευνητές οι προσπάθειες των Τούρκων για Εξισλαμισμό των Βλαχοφώνων, απέτυχαν καθολοκληρίαν και ότι «ουδέν υπάρχει παράδειγμα ομάδων αποσκυρτίσεων βλάχων από του πατρώου Θρησκεύματος».

...Προσωπικώς θα διαφωνούσα με αυτή την άποψη, διότι έχω καταγράψει μαρτυρίες γηραιών Βλαχοφώνων που ομιλούν για Εξισλαμισμό ομογλώσσων τους με την διαφορά, ότι πήγαιναν κρυφά στις Εκκλησίες, ή το πιο σύνηθες φαινόμενο όταν πέθαινε Εξισλαμισμένος Βλαχοφώνος οι δικοί του καλούσαν για μοιρολόγιασμα «τριμυριουσίρι» Βλαχοφώνες Χριστιανές οι οποίες έθεταν στην «κάσσα» του νεκρού, στο φέρετρο, μικρό ξύλινο ή μεταλλικό σταυρό. Μάλιστα υπολογίζεται ότι υπολείμματα Εξισλαμισμένων Βλάχων Αρωμούνων πρέπει να σώζονται και σήμερα στην Τουρκική Επικράτεια.

Στο διάστημα της Τουρκοκρατίας ο Θεσμός των Ελληνικών Κοινοτήτων της Β. Ελλάδας, στηρίχτηκε αποκλειστικά στους Βλαχοφώνους Συμπατριώτες μας, οι οποίοι

καλλιέργησαν επιμελώς τα Ελληνο-χριστιανικά ιδεώδη. Απο το βιβλίο, του Τηλέμαχου Κατσουγιάννη «Περί των Βλάχων των Ελληνικών χωρών» τόμος Β', Θεσσαλονίκη 1966, δίνω ένα παράδειγμα που στηρίζει αποκαλυπτικά την άποψη που προαναφέρα. Στον Γενικό Κανονισμό της Ελληνικής Κοινότητας Κρουσόβου 1907 - και πρόκειται για το Βλαχοφώνο Κρούσοβο που τώρα ανήκει στην Γιουγκοσλαβική Μακεδονία - στο άρθρο 40 διατυπώνεται: «Η Κοινότης Κρουσόβου, διατηρεί υπό την άμεση προστασία της Ιεράς Μητρόπολης Πρεσπών Αχριδών, σχολάς, δύο μόν των Αρρένων μετά επτά τάξεων, και μία των Θηλέων μετά έξη τάξεων, εκτός των τριών Νηπιαγωγίων. Και το μόν Αρρεναγωγείον θα έχει Διευθυντήν φέροντα πάντοτε δίπλωμα Πανεπιστημίου, ή εγγεγραμμένον αυτού και όντα πρότυπον τιμιότητας και Χριστοθεϊας».

Επίσης στον κανονισμό της Ενορίας της Ορθόδοξου Ελληνικής Κοινότητας, στο άρθρο 1 διατυπώνεται:

«Την Ορθόδοξον Ελληνική Κοινότητα Κρουσόβου, συγκροτούν απαντες οι Ορθόδοξοι Έλληνες Χριστιανοί της πόλεως Κρουσόβου οι αναγνωρίζοντες ως Υπατην Χριστιανικήν αυτών αρχήν την Ορθόδοξον Ιεράν Μητρόπολιν Πρεσπών και Αχριδών υπό Ορθόδοξου δε Έλληνος Ιερέως Αγιαζόμενοι εις την ορθόδοξον Ελληνικήν Εκκλησία

□ ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗ ΣΕΛ. 8

Υ.Γ. Δεν ρωτήσαμε τον επιμελητή της εκπομπής, αλλά ελπίζουμε να δείξει κατανόηση στους λόγους που μας οδήγησαν στη δημοσίευση του ενδιαφέροντος θέματος της συγκεκριμένης εκπομπής.

«Ω.Σ.»

Αναβλήθηκε η Ετήσια Πανσαμαρινιώτικη Σύσκεψη, που επρόκειτο να γίνει στις 8 Μαρτίου στη Λάρισα. Θα γίνει στις 29 του ίδιου μήνα. Η εφημερίδα μας θα αφιερώσει το επόμενο τεύχος στα θέματα και το περιεχόμενο της παραπάνω συνάντησης.

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ

Αγαπητοί Πατριώτες και φίλοι της Σαμαρίνας το Διοικ. Συμβούλιο του συνδέσμου μας σας καλεί σ' ένα ΣΑΡΜΑΝΙΩΤΙΚΟ ΓΛΕΝΤΙ που θα γίνει στο Ξενοδοχείο ΠΑΡΚ (Λεωφ. Αλεξάνδρας 10 τηλ. 8832711) στην αίθουσα ΠΑΝΔΩΡΑ το Σάββατο 28-3-87 με τα όργανα του ΜΗΝΑ. Σας περιμένουμε για να περάσουμε όλοι μαζί μια αξέχαστη Σαρμανιώτικη βραδιά.

Πλήρες Δείπνο
Τιμή Συμμετοχής 1600 δρχ. το άτομο
ΦΟΙΤΗΤΙΚΑ 1000 δρχ.
Δηλώσεις συμμετοχής:
ΚΑΛΙΤΣΑ ΕΝΩΤΙΑΔΟΥ 9618383-9619646
ΑΠΟΣΤ. ΠΟΥΧΙΑ 8658596
ΓΕΩΡΓ. ΣΙΑΦΑΡΙΚΑ 8323063-5225628

ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Νέο Διοικητικό Συμβούλιο Σ.Σ. Ελασσόνας και περιχώρων

Στις 22 Ιανουαρίου 1987 στην αίθουσα τελετών του Δημαρχείου Ελασσόνας πραγματοποιήθηκε η ετήσια τακτική Γενική Συνέλευση των Μελών του Συνδέσμου μας.

Στην ημερήσια διάταξη ήταν τα θέματα:

- Λογοδοσία απερχομένου Διοικητικού Συμβουλίου.

- Εκλογές για ανάδειξη νέου Διοικ. Συμβουλίου.

Μετά από τη συζήτηση, τα Μέλη ψήφισαν και εκλέχτηκε το νέο Διοικ. Συμβούλιο που απαρτίζεται από τους:

1) Καφάσης Γεώργιος, Πρόεδρος

2) Χύτα Ευαγγελία, Αντιπρόεδρος
3) Δότα Ζήση, Γενικό Γραμματέα και Υπεύθυνο του Χορευτικού Συγκροτήματος του Συνδέσμου.

4) Τρανό Ιωάννη, Ταμία
5) Γκουρένα Αναστ., Αβέλλα Θεόδωρο, Μπιζίου Έφη, Πισιρίκου Χαϊδώ, Μέλη.

Για το Διοικητικό Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος
Γεώργ. Καφάσης
Ο Γεν. Γραμματέας
Ζήσης Δότας

Το κόψιμο της πίττας και το νέο συμβούλιο στο Φιλοπροοδευτικό Σ.Σ. Κοζάνης «Η ΑΓ. Παρασκευή».

● Σας γνωρίζουμε ότι ο Σύνδεσμός μας στι 11 Ιανουαρίου 1987 εξέλεξε νέο Διοικητικό Συμβούλιο με την κατωτέρω σύνθεση.

1. Μανδραβέλης Δημήτριος
2. Κοραβάνος Ιωάννης
3. Στύλας Νικόλαος
4. Καρβούνης Αριστοτέλης
5. Μιχαλιταίος Βασίλης
6. Κωστούλης Δημήτριος
7. Τανιάς Λεωνίδας

Πρόεδρος
Αντιπρόεδρος
Γεν. Γραμματέας
Κοσμήτορας - Δημ. Σχέσεις
Ταμίας
Μέλος
Μέλος
Με πατριωτικούς χαιρετισμούς
Για τη Διοίκηση

Ο Πρόεδρος
Μανδραβέλης Δημήτριος

Ο Γεν. Γραμματέας
Στύλας Νικόλαος
Αποδέκτες

1. Κοινότης Σαμαριναίων
2. Εφημερίδα «Η ΩΡΑΙΑ ΣΑΜΑΡΙΝΑ»
3. Σύνδεσμο Σαμαριναίων Αθηνών
4. Σύνδεσμο Σαμαριναίων Λάρισας
5. Σύνδεσμο Σαμαριναίων Θεσ/νίκης
6. Σύνδεσμο Σαμαριναίων Κατερίνης
7. Σύνδεσμο Σαμαριναίων Ελασσόνας
8. Σύνδεσμο Σαμαριναίων Τυρνάβου
9. Εκπολιτιστικό Σύλλογο Σαμαρίνας
10. Εξωραϊστικό Σύλλογο Σαμαρίνας

● Την Κυριακή 1 Φεβρουαρίου 1987, έγινε το κόψιμο της Βασιλόπιττας του Συνδέσμου Σαμαριναίων Κοζάνης στην αίθουσα της Διακονίας της Πιστεως.

Η Διοίκηση του Συνδέσμου αφού καλωσόρισε τα παρευρεθέντα μέλη, ευχήθηκε σε όλους υγεία και ευτυχία. Στη συνέχεια κάλεσε τον νεότερο των παρευρισκόμενων κ. Κωνσταντίνο Γκουρένα και έκοψε την ομαδική πίττα. Το νόμισμα έτυχε στο κομμάτι της Αγίας Παρασκευής Κοζάνης.

Στη συνέχεια ακολούθησε το μίσσημα της ατομικής πίττας στα μέλη και ο τυχερός του χρυσού νομίσματος ήταν ο κ. Γεώργιος Γρηγ. Πιτένης.

Νέος Σύλλογος Σαμαριναίων Καστοριάς και Άργους Ορεστικού

Μετά από μεγάλη ίσως και απaráδεκτη καθυστέρηση και κατόπιν συντονισμένης προσπάθειας μερικών Σαμαριναίων πραγματοποιήθηκε, στις 3 Δεκεμβρίου ημέρα Τετάρτη και ώρα 8 μ.μ. στο Κέντρο «Πανόραμα» Καστοριάς, συγκέντρωση σχεδόν όλων των πατριωτών μας που κατοικούν στη Καστοριά και Άργος Ορεστικό.

Σκοπός της συγκέντρωσης ήταν η δημιουργία συλλόγου. Όλοι οι παρευρισκόμενοι επαίνεσαν αυτήν την προσπάθεια και έδειξαν με τον τρόπο τους ότι η αγάπη και το συναισθηματικό δεσμό με τους Σαμαριναίους, αλλά ακόμη περισσότερο με την Σαμαρίνα θα υπάρχει για πάντα. Διότι όλοι εμείς που ζούμε στο Νομό Καστοριάς παράλληλα με το επιστημονικό και επαγγελ-

ματικό ενδιαφέρον μας, δουλεύουμε ακούραστα και ανιδιοτελώς για το Σαμαρινιώτικο στοιχείο. Κατόπιν ομόφωνα αποφασίσθηκε η δημιουργία Συλλόγου υπό την ονομασία: ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΣΑΜΑΡΙΝΑΙΩΝ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ & ΑΡΓΟΥΣ ΟΡΕΣΤΙΚΟΥ. Στην συνέχεια εκλέχθηκε η προσωρινή διοικούσα επιτροπή αποτελούμενη από τους:

ΑΒΕΛΜΑ ΚΩΝ/ΝΟ, ΒΑΡΑ ΖΗΣΗ, ΚΡΑΓΙΑ ΓΕΩΡΓΙΟ, ΚΥΠΑΡΙΣΣΗ ΒΥΡΩΝΑ, ΜΠΙΖΙΟ ΓΕΩΡΓΙΟ, ΠΑΝΑΤΣΙΑ ΙΩΑΝΝΗ, ΠΙΣΜΙΧΟ ΜΙΧΑΗΛ, ΤΖΗΜΑ ΑΘΑΝΑΣΙΟ η οποία θα συντάξει το καταστατικό και θα καθορίσει ημερομηνία για τη διενέργεια εκλογών, εκ μέρους της προσωρινής διοικούσας Επιτροπής.

ΑΒΕΛΜΑΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ

Παρακαλούνται οι Σύνδρομητές, της ΩΡΑΙΑΣ ΣΑΜΑΡΙΝΑΣ στην Κατερίνη να δίδουν τις συνδρομές τους στον ταμία του ΣΥΝΔ. ΣΑΜΑΡΙΝΑΙΩΝ ΚΑΤΕΡΙΝΗΣ κ. ΔΗΜ. ΓΙΑΝΝΙΚΗ.

Το Κόψιμο πίττας

Την 25η Ιανουαρίου 1987, ο Σύλλογος σε μια μεγάλη συγκέντρωση των φίλων και πατριωτών Τυρνάβου, έκοψε την πρωτοχρονιάτικη πίττα εις το Εμανουήλαιο Πνευματικό Κέντρο. Η συγκέντρωση φέτος είχε ιδιαίτερο χαρακτήρα, διότι ο Σύλλογος γιόρτασε συγχρόνως και τα 62 χρόνια από την ίδρυσή του. Είναι ένας από τους παλαιότερους συλλόγους που ιδρύθηκε βάσει καταστατικού την 27η Ιανουαρίου 1924 και έχουν χρηματίσει πρόεδροι και μέλη αρκετοί πατριώτες με αξιολογή δράση από τον Τύρναβο.

Δυστυχώς η μοίρα των ανθρώπων είναι να φεύγουν από τη ζωή και ο μόνος επιζών τώας πρόεδρος, είναι ο ακούρατος πατριώτης συν/χος διδάσκαλος Γιάννης Γιολλάσης τον οποίον ο σύλλογος τιμώσε

Σύλλογος Σαμαριναίων Τυρνάβου Η ΑΓΙΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ

φέτος, για την πολύχρονη προσφορά του στον Σύλλογο, ανακηρύσσοντάς τον επίτιμον πρόεδρον του συλλόγου και του έδωσαν συγχρόνως και αναμνηστικό έπαινο δια την πολύχρονη δράση του.

Η ωραία γιορτή συνεχίστηκε με την βράβευση των αριστούχων μαθητών Γυμνασίου-Λυκείου παιδιά πατριωτών, με την ομιλία του προέδρου του Συλλόγου κ. Ιωάννου Ταουσάν η, που ευχήθηκε καλή χρονιά σε όλους μας, το κόψιμο της πίττας, τον τυχερόν της χρονιάς και συνεχίσθηκε με πολύ χορό απ' όλους τους πατριώτες.

Ο Πρόεδρος Ιωαν. Ταουσάνης
Ο Γεν. Γραμματέας Ζήσης Λέντζας

Εκλογή Νέου Διοικητικού Συμβουλίου Συλλόγου Σαμαριναίων Τυρνάβου

Πρόεδρος: Ιωάννης Ταουσάνης
Αντιπρόεδρος: Κατίνα Ψύρρα
Γεν. Γραμματέας: Ζήσης Λέντζας
Ταμίας: Ιωάννης Μαντέλας
Μέλη: Αναστάσης Μίχας, Νικόλαος Λέντζας, Δημήτριος Μαντέλας

Συγκέντρωση Συλλόγου Γυναικών και πολλών άλλων γυναικών της πόλεως Τυρνάβου και περιχώρων έγινε στις 21 Μαρτίου 1987 στο Κέντρο Τούμπα. Παρακαλούμε να γραφούν όλα στην Εφημερίδα.

Ετήσιος χορός Σαμαριναίων Τυρνάβου και περιχώρων έγινε στις 21 Μαρτίου 1987 στο Κέντρο Τούμπα.

Παρακαλούμε να γραφούν όλα στην Εφημερίδα.

Ευχαιριστούμε θερμάς
Ο Πρόεδρος Ιωάν. Ταουσάνης
Ο Γεν. Γραμματέας Ζήσης Λέντζας

Τακτική Γενική Συνέλευση του Σύνδεσμου Σαμαριναίων Λαρίσης και περιχώρων «Η Αγία Παρασκευή»

Συνήλθαν στη Λάρισα στις 23/10/1986 τα μέλη του Συλλόγου Σαμαριναίων Λαρίσης και περιχώρων «Η ΑΓΙΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ» σε τακτική Γενική Συνέλευση για την εκλογή του νέου Διοικητικού Συμβουλίου του Συλλόγου. Πράγματι μέσα σε μια όμορφη Σαμαρινιώτικη ατμόσφαιρα στο καφενείο «ΒΛΑΧΟΧΩΡΙΑ» έγινε η Συνέλευση.

Μεταξύ των άλλων θεμάτων που συζητήθηκαν ήταν και η εγγραφή η όχι του Συλλόγου Λαρίσης στην Πανελλήνια ένωση Βλάχων. Μετά από διαλογική συζήτηση μεταξύ των μελών, αποφασίστηκε ότι στην παρούσα φάση δεν είναι ώριμες οι συνθήκες για την προσχώρηση, αλλά ότι το θέμα πρέπει να συζητηθεί από μια πανσαμαρινιώτικη σύσκεψη όλων των συλλόγων, όπου θα αποφασισθεί η είσοδος η όχι στην ένωση.

Στο τέλος ακολούθησε ένα γνήσιο Σαμαρινιώτικο γλέντι με χορούς και τραγούδια βλάχικα.

Το νεοεκλεγέν συμβούλιο συγκροτήθηκε σε σώμα την 30/10/86 ως εξής:
ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Χρήστος Κυπριτζής.
ΑΝΤΙΠΡΟΣ: Γεώργιος Παπαπρίλης.
ΓΕΝ/ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ: Νικόλεττα Μπασιδέκη.
ΤΑΜΙΑΣ: Μήλιος Θανάσης.
ΜΕΛΗ: Μάνθος Τζήμας, Λευτέρης Βαρσάμης, Θηρίμαχος Πάκας.

Αναπληρωματικά μέλη εκλέχτηκαν οι: Καρασίμος Νίκος και Ταμπάρας Λεωνίδας και την εξελεκτική επιτροπή αποτελούν οι Δημ. Παγώνης, Λεω. Ντριγκόγιας και Μιχ. Αγορογιάννης.

Την 16/12/1986 ο Σύλλογος διοργάνωσε απογευματινό γυναικών στο κέντρο «ΒΕΡΣΑΛΛΙΕΣ». Πράγματι μέσα σε μια όμορφη ατμόσφαιρα που δημιουργήσαν μόνο γυναίκες, με την καταξιωμένη πλέον ορχήστρα του ΜΗΝΑ, έγινε ένα τρικούβερο γλέντι. Σαμαριναίες γυναίκες και φίλες της Σαμαρίνας, μακριά από την αντρική «καταπίεση» γλέντησαν με την ψυχή τους. Η εκδήλωση είχε πρωτοφανή επιτυχία και αποφασίσθηκε να γίνεται κάθε χρόνο.

Το Σάββατο 24 Ιανουαρίου 1987 έγινε και ο καθερωμένος ετήσιος χορός του Συλλόγου μας με αρκετή επιτυχία.

Ο Σύλλογός μας με την ιδιότητα της συμπλήρωσης των 12 χρόνων από την ίδρυσή του πρώτου χορευτικού Σαμαρινιώτικου συγκροτήματος, διοργανώνει λαογραφική εκδήλωση την 15/3/87 στο θέατρο «ΓΑΛΑΞΙΑΣ» όπου θα παρουσιασθούν οι σημερινό χορευτικό συγκρότημα του Συλλόγου και χορευτές που αποτέλεσαν το πρώτο συγκρότημα. Αναμένεται η εκδήλωση να σημειώσει μεγάλη επιτυχία.

Με πατριωτικούς χαιρετισμούς
Το Δ.Σ. του Συλλόγου Λαρίσης

ΑΝΑΖΗΤΩΝΤΑΣ ΤΗΝ ΕΘΝΟΛΟΓΙΚΗ & ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΒΛΑΧΩΝ ΜΕ ΣΗΜΕΙΟ ΑΝΑΦΟΡΑΣ ΤΗ ΣΑΜΑΡΙΝΑ

του Κώστα Ντινα

ΣΥΝΧΕΙΡΙΑ ΑΠΟ ΤΟ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΟ

Η Σαμαρίνα βρίσκεται μακριά από κεντρικές οδικές αρτηρίες κι έτσι η προσέλευση της παλιότερα ήταν πολύ δύσκολη. Τότε είχε μόνο δύο εξόδους: η πρώτη προς τη Μακεδονία από την τοποθεσία ΜURMINDE και η δεύτερη προς την Ήπειρο, στη θέση LA GREKLO.

Ο Απόστολος Βακαλόπουλος θεωρεί την ίδρυση της Σαμαρίνας χαρακτηριστικό φαινόμενο «αποφυγής του αβάσταχτου τουρκικού ζυγού και συμπίεσης των πληθυσμών στα ορεινά». Το σημερινό χωριό, προέρχεται από συννοικισμό τριών ή τεσσάρων οικισμών που βρισκόνταν περιφερειακά του σημερινού. Μεγάλες και δυνατές πατριαρχικές οικογένειες κτηνοτρόφων (TSILNIKADZU) αποτελούσαν τους πυρήνες αυτών των οικισμών. Γύρω τους υπήρχαν πολλές άλλες οικογένειες που τις υπηρετούσαν.

Ο ένας από τους οικισμούς αυτούς, ήταν στη θέση όπου σήμερα είναι τα υπολείμματα του παλιού μοναστηριού της Αγίας Παρασκευής. Η περιοχή όμως ήταν γεμάτη φιδία, γεγονός που ανάγκασε τους κατοίκους να μετακινηθούν.

Ένας άλλος οικισμός υπολογίζεται ότι βρισκόταν στη LA PULITA σε απόσταση λίγων λεπτών στα νότια του σημερινού χωριού και στο δρόμο για το Μοναστήρι. Η διαμόρφωση του εδάφους στο σημείο αυτό, επιτρέπει την υπόθεση αυτή, καθώς το βουνό δεν είναι πολύ απότομο, όπως αλλού, έχει πολλά νερά και είναι κατάφυτο.

Ένας τρίτος οικισμός, τοποθετείται στα ανατολικά του σημερινού χωριού, σε θέση όμως που είναι έντονα αμφισβητούμενη. Έτσι, άλλοι υποστηρίζουν ότι βρισκόνταν στη θέση LA TSUKA και πιο συγκεκριμένα κοντά στην ΚΙΑΤΡΑ ΝΙΑΓΡΑ. Άλλοι ότι βρισκόνταν ψηλότερα στον ίδιο λόφο και πάνω από το δρόμο που οδηγεί στα Γρεβενά, κοντά στη θέση FUNDUNA ALU AXURI. Άλλοι τέλος, ότι βρισκόνταν κοντά στη θέση LA SORUTLO DI KODURU.

Τέλος, ένας τέταρτος οικισμός, βρισκόταν εκεί όπου είναι σήμερα το χωριό και πιο συγκεκριμένα κοντά στην εκκλησία της μεγάλης Παναγίας.

Οι φάρες αυτές που αποτελούσαν τους πυρήνες των οικισμών που αναφέραμε, με την απόλυτη εξουσία των αρχηγών επάνα στα άλλα μέλη και με την ιδιότητα γενικά κοινωνική οργάνωση και ζωή, ενίσχυσαν την ανάγκη να συσπειρωθούν και να συγκροτηθούν σε ένα μεγαλύτερο και ισχυρότερο χωριό, ικανό να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά τους διάφορους κινδύνους. Η ένωση αυτή πάντως δεν έγινε χωρίς προβλήματα και διαφωνίες. Παλιότερα π.χ. υπήρχε η παράδοση ότι ο Αχούρης που προαναφέραμε, δολοφονήθηκε επειδή διαφωνούσε στο κτίσιμο του χωριού στη σημερινή του θέση. Χρονολογικά η συνένωση των οικισμών πρέπει να τοποθετείται στις αρχές του 16ου αιώνα, γιατί σε χάρτη του 1560 το

χωριό μνημονεύεται ως SANTA MARINA DE PRAETORIA.

Από την εποχή της ίδρυσής της και ως το τέλος του 18ου αιώνα, οπότε έχουμε τις πρώτες ιστορικές αναφορές, η Σαμαρίνα γνωρίζει όλο και μεγαλύτερη ανάπτυξη και ευημερία. Αυτή η ευημερία προσέκλυσε τις επιδρομές των Αλβανών, οι οποίοι επαφελούμενοι από την παρακμή της οθωμανικής αυτοκρατορίας, έγιναν φοβερή πηγή για τους πληθυσμούς της Ήπειρου και της Μακεδονίας. Παρόλες όμως τις συντονισμένες προσπάθειές τους, δεν κατάφεραν ποτέ να τη λεηλατήσουν. Το 1743 αναδείχτηκε και ο πρώτος επώνυμος ήρωας του χωριού, ο Γιάννης Πρίφτης (ΓΙΑΝΝΙ AL PREFTU), ο οποίος νίκησε τον πατέρα του Αλή πασά Βελή-μπέη και τον απώθησε ως το ορμητήριο του, το Τεπελιέν και έγινε ο φόβος και ο τρόμος των Αλβανών.

Πολύ συχνότερες γίνονται οι ιστορικές αναφορές στη Σαμαρίνα κατά τη διάρκεια της κυριαρχίας του Αλή πασά των Ιωαννίνων. Οι σχέσεις Αλή πασά-Σαμαρίνας, ήταν άλλοτε λιγότερο κι άλλοτε περισσότερο φιλικές. Με την έγκρισή του οι Σαμαριναίοι επιτέθηκαν ενάντια στο Χιλιόμολι, που ήταν μάλλον βουλγάρικο χωριό, έδιωξαν τους κατοίκους του και το προάρτησαν στη Σαμαρίνα.

Στα χρόνια του Αλή, συγκεκριμένα στα 1803, μαρτύρησε στα Γιάννενα ο νεομάρτυρας Δημήτριος ο εκ Σαμαρίνας της Ήπειρου, που ήταν μοναχός στο μοναστήρι της Αγίας Παρασκευής.

Μολονότι οι Σαμαριναίοι κατά την περίοδο της ακμής του Αλή πασά περνούσαν γενικά καλά, γνώρισαν δύσκολες στιγμές κατά τα γεγονότα μετά το 1770 και κυρίως μετά την καταστροφή της Μοσχόπολης. Οι ταραχές αυτές στον ευρύτερο χώρο της Ήπειρου, ανάγκασαν πολλές οικογένειες της Σαμαρίνας που αριθμούσε τότε γύρω στις 15.000 ψυχές, να μετακινηθούν ανατολικά σε αναζήτηση πιο ήσυχων και λιγότερο επικινδύνων τόπων, μακριά από την ταραγμένη πρωτεύουσα της Ήπειρου. Πολλοί εγκαταστάθηκαν στη Σιάτιστα.

Άλλοι -150 ως 200 οικογένειες- λέγεται ότι κατευθύνθηκαν στη Νάουσα, όπου οι απόγονοί τους εξελληνίστηκαν ολοκληρωτικά. Μερικοί κατευθύνθηκαν προς την Κατερίνη, όπου αναμειχθήκαν με τους εκεί Αρβελιώτες και Περιβολιώτες.

Κατά τη διάρκεια του Κριμαϊκού πολέμου (1853-56), μια προσπάθεια των Σαμαριναίων σε συνεργασία και με τους κατοίκους των γύρω περιοχών, για αποπίαση του τουρκικού ζυγού, αποτυγχάνει και πνίγεται στο αίμα στη Φιλοουρία κοντά στη Δεσκάτη. Την ίδια αυτή εποχή, μια διαφωνία για πολύ σοβαρό εσωτερικό ζήτημα, διχάζει τους κατοίκους. Η νικημένη τελικά μερίδα, που είχε τάχθει με την άποψη να πουληθεί η Σαμαρίνα σαν τσιφλίκι και οι κάτοικοι της να την εγκαταλείψουν, αναγκάζεται κάτω από τη γενική κατακραυγή να φύγει από το χωριό. Περί τις 200 οικογένειες μοιράζονται τότε ανάμεσα σε Βέροια και Κατερίνη. Στην παράδοση αναφέρονται σαν BWUTSLI «οι χτυπημένοι».

Τα χρόνια που ακολουθούν αυτή την αναστά-

τωση, είναι ειρηνικά για το χωριό. Στα 1877 αναφέρεται ότι η Σαμαρίνα αριθμεί 1200 περίπου σπίτια με τάση να μεγαλώσει κι άλλο και 80.000 γιδιοπρόβατα.

Καινούργια αναστάτωση γνωρίζει η περιοχή αυτή, κατά το Ρωσοτουρκικό πόλεμο του 1875-78. Οι πολιτικές αλλαγές που επακολούθησαν, είχαν ανεπανόρθωτες επιπτώσεις στην εξέλιξη του χωριού. Στα 1881 προσαρτάται η Θεσσαλία στο Ελληνικό κράτος. Τότε τα βλαχοχώρια χωρίζονται στη μέση: άλλα ανήκουν στην Ελληνική και άλλα στην οθωμανική επικράτεια.

Οι Σαμαριναίοι μάλιστα, που τα χειμώνα κατέβαιναν στα χειμαδιά της Θεσσαλίας, έπρεπε να περνάνε δύο φορές το χρόνο τα Ελληνοτουρκικά Σύνορα. Το γεγονός αυτό τους δημιουργούσε πολλά προβλήματα και έζεδα κατά τη διάβαση των συνόρων, κυρίως όμως το φόβο της αρπαγής των κοπαδιών τους. Αυτό στάθηκε αιτία, ώστε πολλοί κτηνοτρόφοι να μείνουν στα χειμαδιά και να μη ξανανεβούν στη Σαμαρίνα, αλλά να στραφούν προς άλλες κατευθύνσεις.

Στις τελευταίες δεκαετίες του 19ου αιώνα, σε μια φάση εκρήξεως του ανατολικού ζητήματος, η Μακεδονία γίνεται το μήλο της έριδας της εθνικής πολιτικής όλων των βαλκανικών κρατών.

Εξαπολύεται τότε τρομερή προπαγάνδα σε όλη τη Μακεδονία, από όλες τις κατευθύνσεις. Η Σαμαρίνα, όπως και όλα τα άλλα βλαχοχώρια, γίνεται στόχος της Ρουμανικής προπαγάνδας. Οι κάτοικοι της προσωρινά χωρίζονται σε δύο παρατάξεις: τους Ελληνόφιλους -που ήταν και οι πολυαριθμότεροι- και στους Ρουμανόφιλους. Οι Σαμαριναίοι όμως είχαν Ελληνική εθνική συνείδηση για τους λόγους που ήδη αναφέραμε. Συνειδητοποιώντας έτσι γρήγορα τους απώτερους στόχους των προπαγανδιστών, απομακρύνθηκαν από αυτούς, χωρίς μάλιστα να σημειωθούν ταραχές, όπως συνέβη σε άλλα βλαχοχώρια.

Μετά τους βαλκανικούς πολέμους του 1912-13, λύθηκε οριστικά το πρόβλημα που είχε δημιουργήσει η προσάρτηση της Θεσσαλίας, καθώς η Σαμαρίνα περιλήφθηκε πια στο Ελληνικό κράτος και στο εξής η τύχη της ταυτίζεται με την τύχη του υπόλοιπου Ελληνισμού.

Πριν περάσουμε στη σημερινή πραγματικότητα της Σαμαρίνας και στις προοπτικές που ανοίγονται για το μέλλον της, ας σταθούμε για λίγο στις ασχολίες και τις δραστηριότητες των κατοίκων της, όπως τουλάχιστον μαρτυρούνται ως τις αρχές του αιώνα μας.

Το 1/3 των κατοίκων του χωριού ασχολούνταν παλιότερα με την κτηνοτροφία. Από τις τελευταίες όμως δεκαετίες του 19ου αιώνα, όπως προαναφέραμε, παρουσιάζεται μια κάμψη στην κτηνοτροφία, η οποία γίνεται μεγαλύτερη μετά τον εργοχμό των προσφύγων του 1922 με την απώλεια πολλών βοσκοτόπων. Γύρω από την κτηνοτροφία και τα παράγωγά της, αναπτύσσονται πολλές άλλες σοβαρές ασχολίες. Τα γαλακτοκομικά προϊόντα (μαυρά, κεφαλοτύρι, φέτα), ήταν ονομαστά και περιζήτητα παντού.

□ ΣΥΝΧΕΙΡΙΑ ΣΤΗ ΣΕΛ. 8

Ένα καλοκαίρι ήρθε στη Σαμαρίνα ένα νέο ζευγάρι από την Αθήνα. Είχαν ακούσει για τα όμορφα και γραφικά Πανηγύρια, τους χορούς, τα κρύα νερά και την καθαρή φύση.

Εκτός από τη φήμη που τράβηξε το νέο ζευγάρι, είχαν γνωστούς και φίλους να δουν και να ανταμώνουν.

Γιατρός διάσημος ο άνδρας, καθηγήτρια φιλόλογος η γυναίκα, με μεγάλο ενδιαφέρον στην συζήτηση.

Σαν έφτασαν στη Σαμαρίνα τους καλοδέχτηκαν οι φίλοι και τους βόλεψαν στην απάνω γειτονιά, σε ένα καινούργιο σπίτι με κάποιες σχετικές ανέσεις.

Στο χάνι σαν κατέβηκαν, άρχισαν τα καλοσωρίσματα από γνωστούς και ξένους.

Οι Σαμαρινιώτες έχουν το χάρισμα να είναι καλοσυνάτοι, ομιλητικοί και φιλόξενοι.

Ένας γέρος κτηνοτρόφος, ο Μπάμπης Νάκος όπως τον φώναζαν στο χωριό, το θεώρησε ντροπή και παράλειψη να μην καλοσωρίσει το νεοφερμένο ζευγάρι. Όχι μόνο που προσφέρθηκε να το κεράσει, αλλά τους πρότεινε να τους φιλέψει στο σπίτι του.

Χάρηκε πολύ το ζευγάρι για την προσφορά του βλάχου κτηνοτρόφου της Σαμαρίνας και ένωσαν γιαυτόν μια ζεστή συμπάθεια και πιάσανε κουβέντα, επειδή τον είδαν σπιρτόζο και πολύξερο.

Και επειδή δεν βρήκαν καθίσματα αδιανύ να καθίσουν στα μαγαζιά, κάθισαν στο πεζούλι της μεγάλης και φουντωτής καρυδιάς στο χάνι.

Επειδή εκείνη την ώρα ήταν μεγάλοι συνωστισμός και οχλαγωγία στο μεσοχώρι και δεν ήταν ώρα για σοβαρή συζήτηση, ρώτησε η γυναίκα του γιατρού τον μπάμπη Νάκο να μάθει από περιέργεια, γιατί την πλατεία τη λένε Χάνι όλοι.

Και ο γέρος φιλόσοφος κτηνοτρόφος χωρίς να χάσει στιγμή, της απάντησε. Χάνι το λέγανε και το λέμε, γιατί εδώ ήταν τα δώδεκα χάνια της Σαμαρίνας. Η Σαμαρίνα τα παλιά χρόνια μας μολογούσαν οι παλιότεροι μου, ήταν ένα ορεινό λιμάνι για τους κυρατσίδες και τους εμπόρους του καιρού εκείνου. Ήταν ένας συγκοινωνιακός κόμβος, ένα πέραςμα των καραβανιών για πολλές περιοχές και χώρες. Εδώ στα χάνια γινόταν συναλλαγές, το πάρε δώσε των ανθρώπων.

Και γιατί το λένε χάνι της χαράς ξαναρώτησε η νέα γυναίκα, ενώ ο άνδρας της άκουγε με προσοχή τον γέρο κτηνοτρόφο.

Χάνι της χαράς το λένε, γιατί ύστερα από τις εμπορικές πράξεις επακολουθούσε γλέντι με κρασί, μεζέδες και τραγούδι. Και τότε αυτό γίνονταν, μα και τώρα το ίδιο

Το φίλεμμα

γίνεται. Δεν λείπουν τα χαροκόπια και τα γλέντια ποτές από το χάνι. Οι λυπημένοι δεν βγαίνουν εδώ τα παλιά χρόνια, μα βγαίνουν στις άκρες του χωριού και σμιάνε στα θεόρατα κοτρώνια, που τα λέν Πικρολίθαρα ή Κλαψόπετρες. Και βρίσκονται στο πλάι του Άη-Λιά και στο σταίρι του Πανάτσια. Εκεί οι πικραμένοι μιλούσαν, έκλεγαν και αλάφρωναν τον πόνο τους και κυλούσαν λιανολίθαρα στο γκρεμό, να φύγει ο πόνος και η θλίψη από πάνω τους. Τώρα γίνεται αυτό; ρώτησε ο γιατρός. Όχι του απάντησε ο γέρος, μα και τώρα οι λυπημένοι δεν πολυκατεβαίνουν στο χάνι.

— Διάβασα ξανασείτε, η φιλομαθής καθηγήτρια, για ένα κρεμαστό νερό, πώς έχειται εδώ στο χωριό. Και ο μπάμπης Νάκος της απάντησε, από κρεμαστά νερά και κρύες βρύσες είναι γεμάτος ο τόπος μας.

— Και μπορούμε να θαυμάσουμε κανένα, ρώτησε η κυρά-γιατρίνα. Άμα σώσουν τα πανηγύρια, είπε ο γέρος και φύγουν τα όργανα, και ησυχάζει το χάνι, ύστερα θα αρχίσουν οι περιπάτοι, τα σεργιάνια και οι εκδρομές που ελπίζω να τις απολαύσετε.

— Η συζήτηση κόπηκε, γιατί ήρθαν οι φίλοι τους και τους πήραν να φάνε. Σαν πέρασαν τα πανηγύρια και οι φιάστες, τα καραβάνια ξαναπήραν τους επισκέπτες να παν στον τόπο τους.

— Ο γιατρός και η γυναίκα του, που τους άρεσε η διαμονή στο γραφικό Βλαχοχώρι της Πίνδου, παραβίασαν τη μέρα της επιστροφής για λίγο ακόμη.

— Ένα πρωί ο γέρο Νάκος είδε το φιλικό του ζευγάρι να πηγαίνει περίπατο στη βρύση του Σακελάρη. Φορούσαν αναπαιτικά παπούτσια και κρατούσαν στα χέρια τους αγκλίτσες να ακομπούν και να φυλάγονται από τα τσοπανόσκυλα.

— Χωρίς να χάσει καιρό ο καλωσυνάτος γέρος, φτάνει στο σπίτι του, γεμίει το κλειδοπιάκο τυρί, πήρε και ελιές, λίγα γλυκοκρέμμυδα και αρκετό μαλακό σπιτικό ψωμί. Γέμισε και τον φαρφερί του με ρακί και με το γαϊδουράκι του καβάλα τράβηξε προς τη βρύση του Σακελάρη.

Μόλις πλησίασε στη βρύση το ζευγάρι, τους φτάνει ο γέρος και τους καλημερίζει καλόκαρδα. Και ξεπεξεύει από το ζώο.

— Να καθήσουμε στη βρύση να ξεπατώσετε. Μην πιείτε αμέσως νερό, είναι πολύ κρύο και μπορεί να σας πειράξει.

— Κάθισαν καμαρωτά στα πεζούλια της όμορφης πετρόβρυσης και η ματιά της γυναίκας έπεσε στην πλάκα της βρύσης που είχε σκαλισμένο ένα στίχο και το όνομα του κτήτορα και ο γέρο Νάκος την πρόλαβε και της είπε. Ετούτη τη βρύση την έχει κτήσει ένας λόγιος Σαμαρινέος, ο Εμίλιος Σακελάρης και χάρισε και το ωραίο στοιχάκι.

— Ο γιατρός σηκώθηκε όρθιος και το διάβασε φωναχτά.

*Το νερό που γλυκό χύνει
 η παρούσα τούτη θρύση
 το χαρίζει ο διαδάτης
 στη τερπνή μας Σαμαρίνη·*
 Ε. ΣΑΛΕΜΑΡΗΣ

Πρωτού πιούν νερό ο έξυπνος βλαχογέρος τους βγάζει από την τσέπη τον φαρφερί και τους πρόσφερε να πιούν να τους τσακίσει την δίψα. Εκπλήγηκε το νέο ζευγάρι για την προσφορά του και δεν του την αρνήθηκε. Ρούφηξαν τον φαρφερί απολαυστικά. Σαν πήραν ανάσα από την γεύση του ούζου και το κρύο νερό της βρύσης, ο γέρος τους ρώτησε. Εσείς στην Αθήνα που ζείτε, τον βλάχο που βγάζει μια φυλάδα τρανή; Είναι απόγονος τούτου που έκτισε τη βρύση. Εκεί μένει και ο Αρετόπουλος, συγγενής του κι αυτός.

Και βέβαια τον ξέρουμε. Εκδίδει την εφημερίδα Βραδυνή. Άστε Σαμαρινάιος είναι;

Ναι είπε ο γέρος και πολλοί άλλοι μένουν εκεί. Και μια φορά που ο Όθωνας δεν έδωσε σύνταγμα στους Έλληνες, τον απείλησαν ότι θα γυρίσουν τα κανόνια να βομβαρδίσουν την Αθήνα. Στο σπίτι του αρχισυντάκτη Βλάχου, ήταν πολλοί μαζεμένοι και πολλοί φίλοι του από το βλαχοχώρι. Και τους είπε αστεία μπρος στην απειλή να τους διασκεδάσει.

Βομπαρδιάστε Αθήνα
 Πρωτεύουσάστε Σαμαρίνα.

Και ακούγοντας το ιστορικό ανέκδοτο το νέο ζευγάρι, γέλασε με την καρδιά του. Και είπαν στο γέρο: ο θεός σε έβγαλε εδώ να σε απολαύσουμε. Και βέβαια ο θεός με έστειλε, σηκώθηκε να πάμε λίγο πιο παραπάνω να δείτε το κρεμαστό νερό.

— Χωρίς αντίρηση ανηφόρισαν το πλάι και βγήκαν στο κρεμαστό νερό, που το κοίταζαν με θαυμασμό και δέος.

— Και τι σχέση έχουν τα νερά του Καταράκτη να κάνουν τις βλαχούλες σας να παντρεύονται γρήγορα; Και βέβαια έχουν. Δεν το έχω διαβάσει σε βιβλίο, αλλά το άκουσα να το λέν παλιότεροι μου, σαν παραμύθι. Και χωρίς να χάσει καιρό ο θυμωσσοφος και φιλόξενος γέρος, τους βγάζει από τον τροβό του το ψωμοτύρι και ότι άλλο είχε και τους παρέπεμψε: φάτε από το φτωχικό μου φίλεμμα. Και να σας διηγηθώ και την ιστορία.

— Η διαδρομή, η καθαρή φύση και τα γάργαρα νερά τους είχαν ανοίξει την όρεξη χωρίς να φέρουν καμιά αντίρηση.

— Τρώγοντας μακάρια στην εξοχή το απροσδόκητο κολατσιό, ο Νάκος τους ιστόρησε το παραμύθι που είχαν ακούσει.

— Εδώ στα διάφανα νερά του Καταράκτη είπε ο Νάκος, πέρασε μια ολύμπια θεά, που την λέγαν, αν θυμάμαι καλά, Ήρα. Αυτή ήταν γυναίκα του μεγάλου και παντοκράτορα Δία. Έψαχνε να τον βρει γιατί ήταν μπερμπάντης και φιλήδονος. Γλεντούσε σε συμπόσια και με όμορφες γυναίκες. Κουρασμένη καθώς ήταν, πλύθηκε στα νερά του Καταράκτη και τα ευλόγησε. Όποια πιει νερό ή πληθεί να βρίσκει το ποθούμενο. Και για το λόγο αυτό έρχονται τον Μάη μήνα οι βλαχούλες και παίρνουν νερό από σαράντα κύματα να πιούν και να σταθούν τυχερές να παντρευτούν και να παιδογεννήσουν. Νερό από τούτον τον καταράκτη, πήγαν οι βλαχοκυρατίδες στην Βασιλίσσα Αμαλία να γεννήσει παιδί, μα δεν το πέτυχε, γιατί έπρεπε να έρθει να το πάρει μόνη της. Και αυτό δεν μπορούσε ποτέ να γίνει, γιατί η Σαμαρίνα ήταν τουρκοκρατούμενη. Έχει γούστο είπε αστεία ο γιατρός, μην κάνει και σε μας το νερό κανένα θαύμα. Δεν έχετε παιδιά ρώτησε ο γέρο Κτηνοτρόφος; Όχι δεν έχουμε, είμαστε πέντε χρόνια παντρεμένοι και δεν το κατορθώσαμε. Και αυτό μπορεί να γίνει, είπε αγανά ο γέρος. Και αδιάζοντας από τον φαρφερί στη γη το ούζο, σαν να έκανε σπονδή, είπε στη νέα γυναίκα: έμπα μέσα στο νερό και γέμισε το φαρφερί από σαράντα κύματα και πιέστε κι δυό σας. Η γυναίκα υπάκουσε και μηχανικά ξεκίνησε να πλησιάζει τον καταράκτη. Εγώ είπα ο γέρος θα μάσω λίγα ξύλα να πάω για το σπίτι. Και μόλις τελειώσω, κατηφοριάζουμε για το χωριό.

— Όταν γύρισε ο Νάκος με φορτωμένο το ζώο ξύλα, βρήκε το νέο αντράχιο να κυμάται αγκαλιασμένο.

Ξαφνιάστηκαν σαν άκουσαν το φτέρνισμα του ζώου, σηκώθηκαν χαρούμενοι και ξανανιαυμένοι, από τον ωραίο και χαρούμενο περίπατο και τράβηξαν για το χάνι που τους καρτερούσαν οι φίλοι τους να φάνε. Την ώρα που τρώγανε και συνομιλούσαν με τους φίλους τους, είπαν ότι η μέρα εκείνη τους έμεινε αξέχαστη με τη συντροφιά του γέρο Νάκου. Τα φίλεμματά του, τις ιστορίες του και το προσκύνημα στο κρεμαστό νερό.

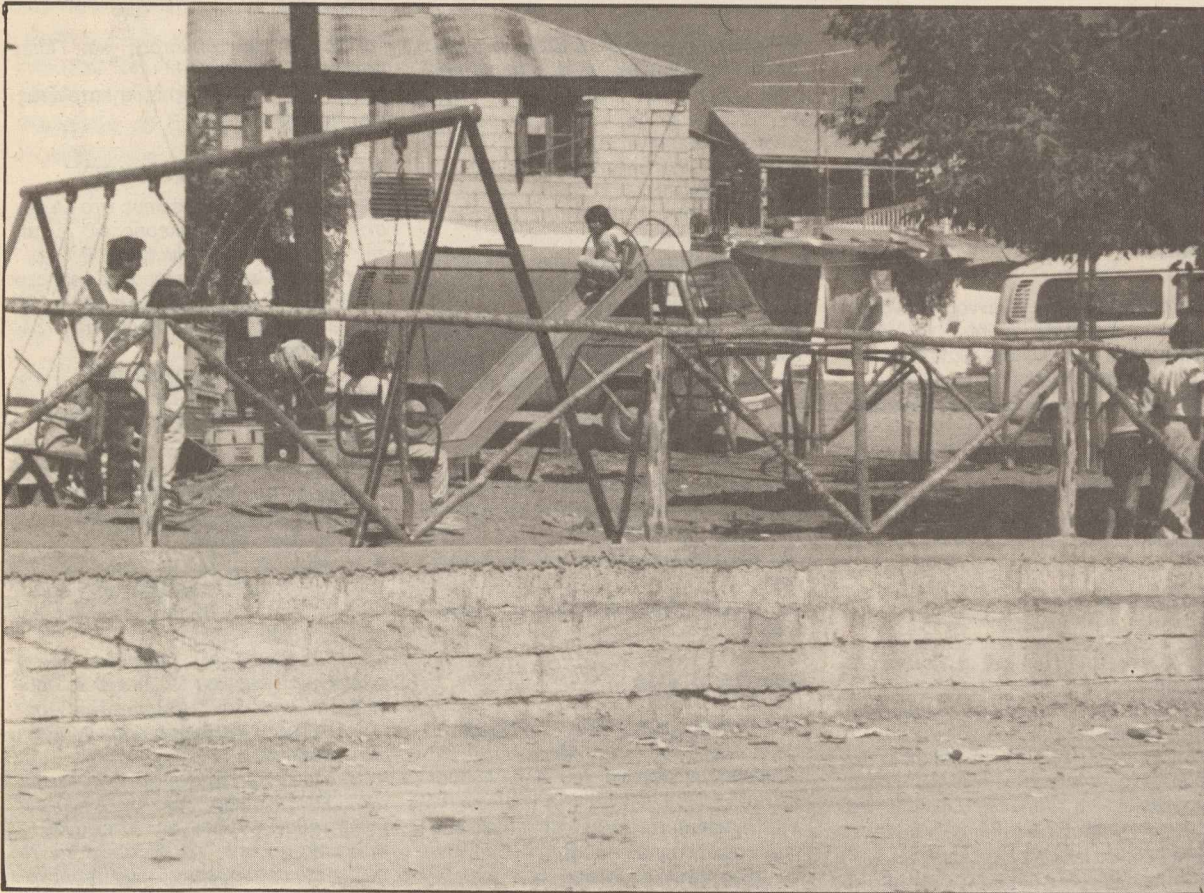
Όταν το νέο ζευγάρι έφτασε στην Αθήνα και έκανε τεστ, η νέα γυναίκα ήταν έγκυος.

Το αγοράκι που γέννησε, το ονόμασαν Δρόσο, γιατί την αιτία να γεννηθεί την έδωσε η δροσιά του κρεμαστού νερού και της καθάριας φύσης.

Οι δυο ευτυχισμένοι γονείς χαϊδεύοντας το όμορφο παληκάρι τον φώναζαν Βλάχο γιατί από κει είχαν πάρει την αποστολή, απ' τα νερά της Βλαχουριάς.

Ο γέρο Νάκος έμαθε το γεγονός, όταν το 1953 είχαν έρθει στη Σαμαρίνα η κυρία Βλάχου που τα είχε μάθει από το περιβάλλον του γιατρού. Και είχαν κάνει και κανονικό δημοσίευμα στη Βραδυνή τότε.

για τους νεους

ΠΑΙΔΙΚΗ ΧΑΡΑ

Ο Σύλλογός μας μετά από εκτίμηση που έκανε ότι τα παιδιά μέσα στο χωριό δεν έχουν τους απαραίτητους χώρους και τα μέσα για την προμήθεια των οργάνων της παιδικής χαράς, που περιλαμβάνει 2 κούνιες των Α θέσεων, ένα γύρο, μια τσουλήθρα, 2 τραμπάλες, έναν αναβατήρα με μονόζυγο.

Η τοποθέτηση έγινε από τα μέλη του Συλλόγου σε ιδιόκτητο οικόπεδο, προσωρινά για προκαθορισμένο χρονικό διάστημα, μια και η κοινότητα δεν μας έδωσε, αν και μας είχε υποσχεθεί, άλλο χώρο κοντά στην πλατεία του χωριού.

Βέβαια δεν έλειψε το συνηθισμένο για τη Σαμαρίνα γεγονός να αμφισβητηθεί ένα μέρος του οικοπέδου και να διεκδικηθεί από τον γείτονα με δυναμικό τρόπο.

Αξίζει πάντως να αναφέρουμε τη βοήθεια που μας πρόσφερε το Δασαρχείο, κάνοντας μια περίφραξη με ξύλο από οξυά και πασάλους από κέδρο. Και το χρώμα που μετέφερε με το φορτηγό αφίλοκερδώς ο Μπίκος Αβθέλας. Έτσι έγινε μια όμορφη γωνία για παιχνίδι και ανά-

παυση για όλα τα παιδιά της Σαμαρίνας.

Ακόμα θέλουμε να ευχαριστήσουμε τον Νικό Αθ. Καρασίμο για την διάθεση του φορτηγού αυτοκινήτου για τη μεταφορά των οργάνων από την Λάρισα.

Στις 30 Γενάρη ημέρα των Τριών Ιεραρχών γιορτή Γραμμάτων και Πνεύματος στις 6.30 μ.μ. η εφορία της Δημόσιας Κεντρικής βιβλιοθήκης της Λάρισας, οργάνωσε εκδήλωση και τιμήσε τους συγγραφείς και λογοτέχνες του Νομού. Ανάμεσα στα τιμώμενα πρόσωπα συμπεριλαμβάνονται και ο θρυλοτραγουδιστής Αχιλλέας Γκριζιώτης, και ο Αχιλλέας Λαζάρου και Ζήσης Λυγούρας, που τιμήσαν τα γράμματα και τη Σαμαρίνα.

ΝΕΟΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΕΣ

Η Έυη κ. Κοάτα πήρε το πτυχίο της Γαλλικής Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών και εν συνεχεία διορίσθηκε στη Τράπεζα Πιστεως. Το Δ.Σ. του Συλ. Αθηνών της εύχεται Καλή σταδιοδρομία.

Η Γεωργία Δ. Πούχια πήρε το πτυχίο της Σχολής των Πολιτικών και Οικονομικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Θεσ/κης και εν συνεχεία διορίστηκε στην Τράπεζα Πιστεως. Οι αδελφοί Πούχια της εύχονται καλή σταδιοδρομία.

Η Ελένη Γεωργ. Νικολιάδη από τα Τρίκαλα πήρε με άριστα το πτυχίο της Γυμναστικής Ακαδημίας του Πανεπιστημίου Βουκουρεστίου. Η εφημερίδα μας την συγχαίρει και εύχεται καλή σταδιοδρομία.

Ο συμπατριώτης μας Βασίλης Φιλίππου Μηχανολόγος – Μηχανικός – Ηλεκτρολόγος γαμπρός του Βασ. Ταμανάκια από τα Τρίκαλα βρίσκεται στη Δυτ. Γερμανία για μεταπτυχιακές σπουδές. Ο Βασ. Φιλίππου διδάσκει στο Πανεπιστήμιο μαθήματα της ειδικότητάς του.

• Σημείωσε εξαιρετική επιτυχία ο χορός των ΝΕΩΝ της Σαμαρίνας από τον εκπαιδευτικό Σύλλογο Σαμαρίνας στο Κέντρο «Ροτόντα» στη Λάρισα το Σάββατο 27-12-86. Χορός και κέφι μέχρι το πρωί με το κλαρίνο του Τάκη Μπέλτσιου Γκέζη.

HOTEL
 EL GRECO

Νίκος Απρίλης

Αθηνάς 65 - Αθήνα
 (01) 3244553 - TELEX 219682
 APRIL GR

HI - FI STEREO
 ΝΙΚ. ΚΑΛΜΠΟΚΙΝΗΣ
 ΑΛΒΑΝΙΚΟΥ ΜΕΤΩΠΟΥ 2
 ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΠΛΑΤΕΙΑ - ΤΡΙΚΑΛΑ
 ΤΗΛ. 27312

ΗΛΕΚΤΡΙΚΗ Ο.Ε.
 Ν. ΚΑΛΜΠΟΚΙΝΗΣ - Ν. ΤΑΓΑΡΙΔΗΣ
 28ης ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 41 ΤΗΛ. 30 367

Κοινωνικά

ΣΥΓΧΑΡΗΤΗΡΙΑ-ΕΥΧΕΤΗΡΙΑ

Τους αγαπημένους μας Τάσο Τζημοζώγα (ανηψιό) και Μαίρη Γ. Γραβάνη (οικογενειακή φίλη) για τους αραβώνες τους ειλικρινή συγχαρητήρια για καλά στέφανα, και ζωή ευτυχημένη οικογ. Θεοδ. Δ. Αρότσιου.

Ο Νικ. και Μαρία Γιώτσα εύχονται στην οικογένεια Ζήση Γ. Γιώτσα που απέκτησε κοριτσάκι στην Ελασσόνα να τους ζήσει.

ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ

Η Αναστασία Ι. Τσομπάνικα απέκτησε κορίτσι
Η Αθανασία Στεφ. Γκάγκα απέκτησε αγόρι
Η Δάφνη Ελευθ. Κατούνα απέκτησε αγόρι

Η Ντίνα Νικ. Ντόβα απέκτησε αγόρι
Η Γεωργ. Αθαν. Μίγκα απέκτησε αγόρι
Η Ελένη Κων. Κίσκινη απέκτησε δίδυμα (αγόρι-κορίτσι)

Η Σταυρούλα Αδ. Γκαμπέτα απέκτησε κορίτσι
Η Λένα Κ. Σιόρμπα απέκτησε δίδυμα κοριτσάκια
Η Παρθενότη Ζηρ. Γιώτσα απέκτησε αγόρι.

ΑΡΑΒΩΝΕΣ

Αραβωνιάστηκαν στον Τύρναβο ο Νίκος Γεωργ. Ταουσάνης πολιτ. μηχανικός και η Έλενα Νικ. Κατσιμέρη
Αραβωνιάστηκαν η Μαίρη Γραβάνη με

τον Αναστ. Τζημουζώγα.
Αραβωνιάστηκαν στα Γρεβενά η Αλεξάνδρα Γεωργ. Παπακωνσταντίνου εγγονή Γιώργου Σιαμπάνη και ο Χρήστος Γκέγκας.
Αραβωνιάστηκαν στην Κοζάνη η Τάσση Δ. Πούχια με τον Νίκο Τσιότσια.

ΓΑΜΟΙ

● Στο Ιερό Ναό Αγ. Ιωάννου Τυρνάβου έγιναν στις 1/2/87 οι γάμοι του Ζήση Ντανίκα και της Ξανθής Μαντέλλα.
● Στα Τρίκαλα έγιναν οι γάμοι των: Κων/νου Γ. Λεπενιώτη-Κρυσταλίας Μέκρας
Χρήστου Αθ. Καραμίχου-Χρυσούλας Παπαγεωργίου
Σπύρου Νικ. Κακαθίτσα-Αρετής Πίσπα Νικολάου Ρακοπούλου-Αικατερίνης Χρ. Παλατή

ΘΑΝΑΤΟΙ

● Πέθανε στα Γρεβενά ο Γεωργ. Δ. Σιαμπάνης ετών 90
● Πέθανε στις 12/12/86 στο Βλαχογιάννη η Ευαγγελία Ι. Τζήμα ετών 83.
● Στις 17/1/87 και με διαφορά 24 ωρών πέθαναν στη Λάρισα οι αδελφές Σοφία Τσαγκαρή και Καλλιόπη Ζηκούλη το γένος Ρότσιου 82 και 85 χρονών αντίστοιχα.
● Στις 16/1/87 πέθανε στην ΕΛΙΑ Λαρίσης η Ανδρομάχη Ν. Λυγούρα ετών 85.
● Πέθανε στην Ελιά Λαρίσης ο Ζήσης Αγορογιάννης ετών 68.

● Πέθανε στην Αθήνα η Ελένη Αναγνωστίδου το γένος Νούλη από την Καρδίτσα.
● Πέθανε στην Κοζάνη από αυτοκινητιστικό δυστύχημα η Αγορίτσα Δ. Μόκια
● Πέθανε στα Τρίκαλα στις 18/2/87 ο ΑΘΑΝ. Μπιζιος
● Πέθανε στις 12/2/87 στα Τρίκαλα ο Χρήστος Παύλης ετών 74
● Πέθανε στη Λάρισα στη 17/1/87 η Σοφία Τζημόνικου-Αρότσιου το γένος Γιάννη Παπαγιώτα ετών 87.
● Στη Βιέννη Αυστρίας όπου ήταν εγκατεστημένη πέθανε η Φανή Γεωργ. Παπαδήμα ετών 87 από τα Τρίκαλα.

ΣΥΛΛΗΠΤΗΡΙΑ

Εκφράζουμε τα θερμά μας συλληπητήρια προς την οικογένεια του αλησμόνητου Αθαν. Μπιζίου
Δέσποινα Ν. Σιαφαρικά Ελεν. Χρ. Σιαφαρικά
οικ. Αντων. Δημ. Σιαφαρικά και οικογ. Γεωργ. Ν. Σιαφαρικά

ΜΝΗΜΟΣΥΝΑ

Στις 8 Φεβρουαρίου 1987 στο Νεκροταφείο Ζωγράφου στην Αθήνα έγινε το 40ήμερο μνημόσυνο του Δημ. Αγορογιάννη.

Στη μνήμη του πολυαγαπημένου μας πατέρα και παππού Δημήτρη Αγορογιάννη προσφέρουμε 30.000 δρχ. για την εκκλησία της Αγίας Παρασκευής στην Σαμαρίνα, το χωριό που τόσα πολλά και διηγότανε γι' αυτό όσο ζούσε.
Τα εγγόνια του: Στέλιος και Δημήτρης

Τα παιδιά του: Δημήτρης και Πόπη Χρυσομάλλη.
Ευχαριστώ πολύ όλους τους πατριώτες που παρευρέθηκαν.

ΔΩΡΕΕΣ - ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ

● Ο Δημ. Τάχας προσέφερε στο Μοναστήρι της Αγ. Παρασκευής εις μνήμη της μητέρας του Πιπίνας 2.000 δρχ.
● Η Νίτσα Παπαδήμα προσέφερε στο Σύνδεσμο Σαμαριναίων Αθηνών 3.000 δρχ. εις μνήμη της αδελφής της Στέλλας Παπαδήμα.
● Η Θωμάη Κ. Τσακνάνη προσέφερε 1.500 δρχ. στην Μ. Παναγία Σαμαρίνας στη μνήμη του αδελφού της Κυριάκου Καρατάσου.
● Η Πολυξένη Δημητρ. Γκαθοτζήμα από τα Τρίκαλα προσέφερε στον Συνδ. Σαμαριναίων Αθηνών εις μνήμη του συζύγου της δρχ. 10.000
● Η οικογ. Καλμπογκίνη Ανασ. από τα Τρίκαλα προσέφερε στον Συνδ. Σαμαρ. Αθηνών εις μνήμη του συζύγου και πατρός 10.000 δρχ.
● Η Δέσποινα Ν. Σιαφαρικά και η οικογένεια Γεωργίου Ν. Σιαφαρικά προσέφεραν στον Συνδ. Σαμαριναίων Αθηνών 5.000 δρχ. εις μνήμη Αθαν. Μπιζίου αντί στεφάνου
● Η Ελένη Χρ. Σιαφαρικά προσέφερε στον Συνδ. Σαμαρ. Αθηνών 2.500 εις μνήμη Αθαν. Μπιζίου αντί στεφάνου.
● Επίσης η Ελένη Χρ. Σιαφαρικά και τα παιδιά της προσέφεραν 2.500 στο μοναστήρι Αγ. Παρασκευής Σαμαρίνας και 2.500 στον Συνδ. Σαμαρ. Αθηνών εις μνήμη του αξέχαστου συζύγου της Χρήστου.

6/Γενάρης-Φλεβάρης 1987
 6/Γενάρης-Φλεβάρης 1987

ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΣΕ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

Ελάβαμε την από 3/12/86

Επιστολή του Συγγραφέα Λαογράφου Γεωργίου Μ. Μπόντα από την Σιάτιστα σχετικά με το Δημοσίευμα της Ω.Σ. για τον Γεώργιο Λιπιντάτο (Καπετάν Αρκούδα) και τη σωστή διόρθωση του τόπου και του χρόνου του θανάτου του Παύλου Μελά. Ο Παύλος Μελάς σκοτώθηκε στις 13 Οκτώβρη 1904 στην Σιάτιστα η Σιάτιστα που βρίσκεται μεταξύ Καστοριάς και Φλώρινας με το σημερινό όνομα «ΜΕΛΑΣ».

Ευχαριστούμε Ω.Σ.

ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ

ΠΡΟΣ

Την εφημερίδα «ΩΡΑΙΑ ΣΑΜΑΡΙΝΑ»
Αγαπητοί Συμπatriώτες
Στο φύλλο της εφημερίδας του Οκτώβρη του 86 διάβασα την θέση του «Σ.Σ.Α» για τα οικόπεδα που χορηγήθηκαν στην Σαμαρίνα. Το άρθρο βέβαια βάζει ορισμένες διευκρινιστικές ερωτήσεις προς το Κοινοτικό Συμβούλιο, το οποίο είναι, και αρμόδιο να απαντήσει.

Αλλά ας μου επιτραπεί να εκφράσω και την δική μου άποψη, σαν δημότης Σαμαρίνας. Πολύ αργά τόσο η εφημερίδα όσο και το Δ.Σ. του Συνδέσμου Αθηνών θυμνήθηκαν την πολεοδομία και τα προβλήματα της Κοινότητας Σαμαρίνας, αφού επί χρόνια ολόκληρα όλη η δραστηριότητά σας περιστρεφόταν γύρω από καθαρά λαογραφικά ζητήματα όπως χορούς, εκδρομές κ.λ.π. Πως και η ύλη της εφημερίδας είχε ένα αγαθοχαρούμενο στυλ όπως Γάμους, αρραβώνες, βαπτίσεις, συνδρομές, πτυχία και προσωνυμικές προβολές. Ξαφνικά θυμηθήκατε τα προβλήματα, λες και σαν εξωγήινοι δεν ξέρατε ότι επί δεκαετίες κτιζόταν αυθαίρετα, ότι καταπατούνται ξένα οικόπεδα, ότι έχει γεμίσει το χωριό ψευδο-μάρτυρες και θησαυρίζουν οι δικηγόροι των Γρεβενών. Δεν ξέρατε ακόμη ότι χτίστηκε η πλατεία, ότι κλάπηκαν εικόνες και η υπόθεση σκεπαστήκε. Ότι τα φορτηγά της Δασικής Υπηρεσίας περνούν μέσα από την πλατειούλα της κοινότητας φορτωμένα ξυλεία, με κίνδυνο να θρηνηθούμε θύματα και μάλιστα παιδάκια που παίζουν αμέριμνα στην πλατεία.

Δεν ξέρατε ότι οι γραμματείς της Κοινότητας φέρνονται επί χρόνια σατράπικα στους Δημότες και το κάθε έγγραφο που δικαιούνται δίνεται σαν χάρη και όχι σαν αναφαίρετο δικαίωμα. Ότι το γραφείο της Κοινότητας επί χρόνια στεγάζεται στο σπίτι του γραμματέα στην Ελασσόνα, καθώς και το τηλέφωνο παρά τις εκάστοτε υποσχέσεις των Κοινοταρχών ότι θα το κατεβάσουν στην Λάρισα και ότι θα λειτουργεί νόμιμα και με καθορισμένο ωράριο.

Δεν ξέρατε ότι η μεγαλύτερη κτηνοτροφική κοινότητα της Ελλάδος με 40.000 χιλιάδες γιδιόπρβατα έχει υποβαθμιστεί σε τέτοιο βαθμό, που να ντρέπεται να λες ότι είσαι Σαμαρινάιος. Δεν ξέρατε ότι αυτοί οι δόλιοι Κτηνοτρόφοι και επαγγελματίες από την Άνοιξη που ανεβαίνουν στο χωριό δεν υπάρχει συγκοινωνία και κάνουν «ΩΤΟ ΣΤΟΠ».

Ότι δεν δικαιούνται ούτε των Με πατριωτικούς χαιρετισμούς Μ. ΑΡΟΤΣΙΟΣ
Εγνατία 82 τηλ. 276874 Θεσ/νίκη

Στεγαστικών ή Κτηνοτροφικών δανείων, γιατί η Νομαρχία Γρεβενών τους παίρνει για τουρίστες και τα κονδύλια που δίνονται για έργα στην κοινότητα είναι τόσο γελοία, που για λόγους αξιοπρεπείας ένας σωστός Κοινοτάρχης θα τους τα χτυπούσε στα μούτρα.

Είναι ακόμα γνωστό στους πάντες πως ήταν χτισμένη παλιά η Σαμαρίνα. Χιλιάδες τα σπίτια και στενά τα σοκάκια ίσα-ίσα να περνούν τα ζώα, δεν έπαυε όμως ο κάθε Σαμαρινάιος να ορίζει ένα οικοπεδάκι, που με τις σημερινές συνθήκες δεν είναι οικοδομήσιμο. Με πιά λοιπόν δικαίωμα αυτούς τους ανθρώπους θα τους ξενομήσουμε από το χωριό και όταν μάλιστα είναι Δημότες Σαμαρίνας;

Αλλά και οι εταιροδμήτες που ήταν κάτοχοι οικοπέδων που καταπατήθηκαν δεν πρέπει να αποκατασταθούν, όταν σε ολόκληρη την Ελληνική Επικράτεια έχουν μοιραστεί χωράφια και οικόπεδα σε ακτήμονες; Όταν ολόκληρο το λεκανοπέδιο Αττικής είναι μόνο με αυθαίρετα χτισμένο και μάλιστα πουλήθηκαν από λωποδύτες σαν ιδιόκτητα; Όταν έχουν πλημμελεί όλες οι παραλίες της χώρας από καταπατημένα αυθαίρετα;

Με ποιά λοιπόν νόμο δεν θα επιτρέψουμε στους συμπatriώτες μας να έχουν το δικαίωμα να χτίσουν ένα σπιτάκι στην πατρίδα τους;

Είπαμε να χτίσουν και όχι να φράξουν και να πουλήσουν. Θα ληφθούν υπόψη και οι ανάγκες της Συγκοινωνίας αλλά μη μιλάτε τώρα Κύριοι για πολεοδομία, όταν έχουμε ήδη χίλια σπίτια κατά τον ίδιο τρόπο χτισμένα και ζήτημα είναι αν θα χτιστούν πενήντα σπίτια ακόμη.

Αν ο σκοπός του άρθρου δεν είναι εκ του πονηρού και αν πράγματι ενδιαφέρεστε για τη λύση των προβλημάτων της Κοινότητας, τότε αφιερώστε δύο σελίδες με ανοικτό διάλογο για τα προβλήματα της Κοινότητας, όπου ο κάθε πατριώτης θα μπορεί να συμβάλλει εποικοδομητικά με την γνώμη του και με έμπρακτες ενέργειες. Προς όφελος του συνόλου της Κοινότητας να μελετήσουμε τους πόρους της ξυλείας, της κτηνοτροφίας, του τουρισμού και των νερών.

Πρέπει να γίνει αγώνας για την ολοκλήρωση των δρόμων. Δεν γίνεται να εξιδικεύω όλα τα προβλήματα με μια επιστολή, αλλά αν καταπιστείτε με αυτά τότε και η εφημερίδα θα πάρει τις διαστάσεις που πρέπει.

Θα μας βρείτε συμπαραστάτες.

Κόβουν την Πίττα Οι ΣΑΜΑΡΙΝΑΙΟΙ ΣΤΟΥΣ ΘΡΑΚΟΜΑΚΕΔΟΝΕΣ

Ο μολογουμένος ο Σύνδεσμος Σαμαριναίων Αθηνών τα τελευταία χρόνια έχει επιτυχία στην προβλεπόμενη από το Καταστατικό ανάπτυξη της φιλίας και των κοινωνικών σχέσεων των μελών με σειρά εκδηλώσεων, που ικανοποιούν ενδόμυχα τους περισσότερους Σαμαριναίους της διασποράς. Αξίζει να επισημάνουμε τον εμπνευσμένο συνδυασμό του εκκλησιασμού, που παρέχει τη δυνατότητα μιας επισκέψεως σε ιερό ναό, κατά κανόνα άγνωστο, αλλά οπωσδήποτε αξιοθέατο για τον αρχιτεκτονικό ρυθμό, κυρίως βυζαντινό, ή για την ιδιαίτερα παραδοσιακή τέλεση της θείας λειτουργίας. Επί πλέον επακολουθεί μετά προσυνεννόηση με τους εκκλησιαστικούς παράγοντες, μικρή δεξίωση, όπως στην Καισάρια, η παράθεση εκκλησιαστικού προαρίστου όπως συνέβη στο αρχοντικό της κυρίας και του κυρίου Γ. Παπαδημητρίου. Η πρόσκληση αφορούσε στην προσφορά του ερατείνου, του απαραίτητου καφέ μετά την απόλυση της εκκλησίας. Οι πλέον αισιόδοξοι ανέναντοι και κάποιο θούμπα. Αλλά η οικοδεσπότης επιφύλασσε πρωτόφαντες εκπλήξεις. Ανεπαίσθητα άνοιξαν μια θαυμάσια συζήτηση που συνήθεσε της γενετήρας Σαμαρίνας και των γειτονικών χωριών. Αφού δε κατάφεραν να διεγείρουν το διαφέρον, έκαναν το παρελθόν παρόν και τα λόγια πράξη, παρουσιάζοντας αθόρυβα και χαμογελαστά τις εύγεστες πίτες και τα λαχταριστά ορεκτικά, που άφρασαν όλους άναυδους προς στιγμήν και αργότερα μετέβαλαν σε λαλιότατους με την επίδραση του ζώου και του οίνου. Αναθίωσαν ένα κόσμο ολόκληρο. Από

την οδόν της μνήμης παρήλασαν τα προσφιλέστερα και οικειότατα πρόσωπα, γιανιές, μητέρες, αδελφές, που με την τέχνη και την χάρη είχαν δημιουργήσει αξέχαστα διώματα. Η οικογένεια Παπαδημητρίου αιφνιδίως ευχάριστα και καθυποχρέωσε όλους.

Και ο πρώτος εφετινός εκκλησιασμός των μελών του Συνδέσμου στην Αγία Τριάδα, του ωραίου προσαύου της πρωτεύουσας των θρακομακεδόνων, στέφθηκε πάλιν από απόλυτη επιτυχία. Η εκλογή του χώρου ανταποκρινόταν τέλεια στον εκδομικό σχεδιασμό του Συνδέσμου. Πέρα της φυσικής ομορφιάς του τοπίου στους πρόποδες της Πάρνηθας, ο εκκλησιασμός απέτελεσε πραγματική μυσταγωγία χάρη στην ορθοφωνία, την υπέροχη άρθρωση, τον άμογο ρυθμό και την σπάνια αφοσίωση του χαρισματού εκκλησιαστικού στην ιερουργία. Όλο το εκκλησιαστικό ένιωσε άφωτη ψυχική ανάταση, εδωκίμασε την αληθινή μεταρρύθμιση επικοινώνησε με τον θεό. Μια πρωτοτυπία πρόσδετη του αγαθού μετέφερε συγκίνησε θαυμάσια τους Σαμαριναίους. Στην κατάλληλη στιγμή γνωστοποίησε στο εκκλησιασμό του ότι εκείνη την Κυριακή μαζί του συμπεριφέρονται και τα μέλη ενός συνδέσμου ορεινής κομποσάλας της Σαμαρίνας. Λεπτομέρειες που σηματοδότησαν άριστα το ανθρώπινο συναίσθημα και συνάμα μαρτυρούν αλάνθαστα πόσο σκληρό μέσο επικοινωνιακής επιδράσεως είναι η λαλιά, η γλώσσα, όταν χρησιμοποιείται εύστοχα και επικαιρα. Ο άγιος κληρικός της Αγίας Τριάδας άφησε ανεξίτηλες και άριστες εντυπώσεις σε όλους τους Σαμαριναίους.

Το αποκορύφωμα της εκδηλώσεως έλαβε χώρα στην αίθουσα του Κέντρου, όπου μετά τις προσλαλίες του Προέδρου και τώως Προέδρων του Συνδέσμου, κόπηκε η βασλόπιττα σε ατμόσφαιρα ευτυχίας, ευδαιμονίας και αγαλλιάσεως. Έγινε η λαχειοφόρος αγορά και έκλεισε ο περίπατος με αρματωμένα τραγούδια και ωραίους παραδοσιακούς χορούς, χωρίς συνοδεία μουσικών οργάνων, όπως είναι και η αρχέγονη μορφή τους.

Το Δ.Σ. του Συνδέσμου και όσα μέλη συμβάλλουν στην επίτευξη των εκδηλώσεων αυτών, δικαιούνται να σεμνώνονται, διότι πραγματοποιούν τους σκοπούς της ίδρύσεως του Συνδέσμου, οι οποίοι κατ' εσχάτη είναι η αλληλεγγύη, η σύμφωνη των πατριωτικών δειγμάτων και η διάσωση των ηθών, εθίμων και παραδόσεων της γενετήρας των προγόνων μας.

ΕΛ. ΑΣΣΟΝΙΤΗΣ

Τονίζεται ιδιαίτερα η φιλοξενία που έτυχαν από τον Πρόεδρο της κοινότητας Σαμαρίνης κ. Αναστάσιο Ζιάγκα και τον Γραμματέα κ. Γρηγόρη Χατζηνίχο και γενικά από όλους τους κατοίκους της Σαμαρίνας και των άλλων χωριών. Πιστεύουν ότι θα τους μείνει αλησμόνητη η φιλοξενία και ότι θα αποτελέσει την αφετηρία για παρόμοιες επισκέψεις.

Με εκτίμηση
Χρήστος Δημουλιάς

Πήραμε το εντυπωσιακό ημερολόγιο του εκπαιδευτικού Συλλόγου Σαμαριναίων με τις ευχές για το 1987. Ευχαριστούμε.

Βιβλία

□ Γιώργης Έξαρχος ΒΛΑΧΟΙ Μνημεία ζωής και λόγου ενός πολιτισμού που χάνεται
□ ΑΧ.Ι. Λαζάρου
Επίγραμμα Ευγενίου του Αιτωλού και Βλαχοφωνία Ελλήνων ΒΛΑΧΟΙ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ

Εφημερίδες-Περιοδικά

«Αλήθεια» Τρικάλων
«Μικρά» Ελασσόνας
Περιοδικά
Αγ. Νικάνορας (Μητρόπολη Γρεβενών)

ΘΡΗΣΚΕΙΑ-ΕΝΟΤΗΤΑ & ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗ ΤΩΝ ΒΛΑΧΩΝ ΑΡΩΜΟΥΝΩΝ

□ ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΠΟ ΣΕΛ. 1

του Αγ. Νικολάου Εκκλησιαζόμενοι και εκπαιδεύοντες τα ευατών τέκνα εν ταίς ενταύθα προπαγανδιστικάς Σχολάς».

Τι πιο σαφής απόδειξη από τα παραπάνω ντοκουμέντα που δίνουν ξεκάθαρα την εικόνα, ότι τον Ελληνισμό της Β. Ελλάδος, έσωσαν, διατήρησαν, διέσωσαν οι Βλαχόφωνοι Έλληνες, οι Αρωμούνοι.

Αλλά είναι καιρός να περάσουμε σε Βλαχόφωνες Φυσιονομίες που το όνομά τους δέθηκε με την Ορθοδοξία και τον Ελληνισμό.

1) Ο εθνευεργέτης ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ο ονομαζόμενος «σκυλόσοφος», Μητροπολίτης Τρικάλων, που το Σεπτέμβριο του 1611 ξεσήκωσε τους βλαχόφωνους της Πίνδου και τους Ελληνόφωνους της περιοχής, εναντίον της πανίσχυρης τότε Οθωμανικής Τουρκικής Αυτοκρατορίας. Γνήσιο τέκνο του Βλαχόφωνου χωριού Αβδέλα, γιός οικογένειας κυρατζήδων αγωγιάτων, στο επώνυμο Οικονομικού, όργωνε το Θεσσαλικό και Δυτικομακεδονικό χώρο, ώστε να αρνηθούν οι κάτοικοι τη φορολογία που ήθελε να τους επιβάλλει η Πύλη την εποχή εκείνη και από μέρους των τουρκικών αρχών ακολούθησαν μέτρα, δώξεις, φυλακίσεις. Αυτά οδήγησαν τον πληθυσμό στο να επαναστατήσει, μα δυστυχώς η Επανάσταση κατεστάλλει από τον Τουρκικό στρατό και τότε πολλοί Βλαχόφωνοι πήραν τα βουνά να σωθούν. Από αυτούς προήλθαν οι Σαρακατσάνοι. Άλλοι κατέβηκαν στη Πελοπόννησο όπου ίδρυσαν νέους οικισμούς. Ο Διονύσιος γδέρνεται ζωντανός από τους Τούρκους και στέλνεται πεσκέσι στο Σουλτάνο, πρώτα για διαπόμπευση του νεκρού και δεύτερο για τρομοκράτηση των όσων ήθελαν να εξεγερθούν. Η λαϊκή μούσα εκφράστηκε για το Δεσπότη Διονύσιο με το παρακάτω μυριολόι:

«Δεσπότη μου τι σήκωσες
τον κόσμο στο Σεφέρη
και ρήμαξαν τα Γιάννενα
και ρήμαξεν ο τόπος»

2) Ο νεομάρτυρας ΝΙΚΟΛΑΟΣ καταγόμενος από το Μέτσοβο. Δούλευε στα Τρίκαλα σαν αρτοποιής, εκβιάστηκε από τους Τούρκους και απαρνήθηκε το Χριστιανισμό. Αργότερα μεταμεληθείς επέστρεψε στην ιδιαίτερη πατρίδα του. Όταν μετά από έτη επισκεύτηκε εκ νέου τα Τρίκαλα, αναγνωρίστηκε από τους Τούρκους και ομολόγησε τη πίστη του στο Χριστό και κάρηκε πάνω στη φωτιά στις 17/5/1617.

3) Ο ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΛΑΧΟΣ που απαγχονίστηκε από τους Τούρκους το 1622 στην Κων/πολη.

4) Ο νεομάρτυρας ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ και αυτός εκβιασθείς, ασπάστηκε το Ισλάμ. Μεταμεληθείς μόνασε

στο Άγιο Όρος και αργότερα το 1722 μαρτύρησε στο Βεράτιο «για το Χριστού τη πίστη την αγία».

5) Ο νεομάρτυρας ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ο καταγόμενος από τη Σαμαρίνα. Σύντροφος και συνεργάτης του Παπαθύμιου Βλαχάβα θανατώθηκε το 1808 από τον Αλή Πασά των Ιωαννίνων. Η καρτερία του στα βάσανα, εντυπωσίασε τόσο πολύ το λαό μας την εποχή εκείνη, που και κάποιος Τούρκος από την Καστοριά, ασπαστηκε το Χριστιανισμό και στη συνέχεια μαρτύρησε και αυτός.

Θα μπορούσαμε να κάνουμε εκτενέστερη αναφορά σε ονόματα Βλαχόφωνων Ελλήνων που κατά την Τουρκική κυριαρχία πλήρωσαν με τη ζωή τους τη Χριστιανική τους πίστη και είναι κρίμα που οι επίσημοι με ή χωρίς εισαγωγικά ιστορικοί και ιστοριογράφοι έχουν αποσιωπήσει ή αγνοήσει την παρουσία αυτών των ιερών μορφών του Ελληνισμού. Ελπίζω ότι η διγλωσσία αυτών των νεομαρτύρων της Χριστιανοσύνης και του Ελληνισμού δεν ήταν η μόνη αιτία αγνόησής τους. Συνεχίζω με ονομαστική αναφορά ορισμένων ακόμη βλαχοφώνων μορφών της Ελληνικής Χριστιανοσύνης.

ΝΕΟΦΥΤΟΣ ο ΒΛΑΧΟΣ Επίσκοπος Γρεβενών 1398.

ΓΑΒΡΙΗΛ Α. 1633 Επίσκοπος Γρεβενών από Μηλιά Μετσόβου.

ΑΝΘΙΜΟΣ ΟΛΥΜΠΙΩΤΗΣ Ιερομόναχος από το Βλαχολεϊβάδι Ολύμπου.

ΠΑΘΥΜΙΟΣ ΒΛΑΧΑΒΑΣ Από το Βλαχολεϊβάδι Ολύμπου.

ΙΕΡΟΘΕΟΣ Α. Πατριάρχης Αλεξανδρείας 1757-1844 από το Κλεινοβο.

ΙΩΑΣΑΦ Αρχιεπίσκοπος Αχρίδων δεύτερο μισό του 18ου αιώνα από τη Μοσχόπολη.

ΓΚΑΤΖΟΥΛΗΣ ΠΑΡΘΕΝΙΟΣ (πέθανε το 1730) από το Μέτσοβο, λόγιος και ιερέας διαπρεπής διδάσκαλος στα Γιάννενα. Είναι ο πρώτος Βυζαντινός παρομιολόγος. Το 1728 συνέλεξε και εξέδωσε το «ΑΠΟΦΘΕΓΜΑΤΩΝ ΑΠΑΝΘΙΣΜΑΤΑ ΑΓΙΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ».

Οφείλω να υπογραμμίσω εδώ ότι αυτές τις πληροφορίες τις συναντάει κανείς σε ειδικές μονογραφίες, που βέβαια είναι απρόσιτες ή άγνωστες στο πολύ κόσμο.

Η βαθειά Χριστιανική πίστη των Βλαχοφώνων Ελλήνων, των Αρωμούνων αποδεικνύεται και από τις πολλές εκκλησίες και από τα μοναστήρια που έχουν κτίσει στους τόπους διαμονής τους. Σπάνιες αιογραφίες, εικόνες, Ευαγγέλια, Εκκλησιαστικά σκεύη, άμφια, σπάνια ξυλόγλυπτα τέμπλα κλπ στολίζουν τις εκκλησίες των Βλαχόφωνων οικισμών και είναι τα περισσό-

τερα βαρύτιμα αφιερώματα των πιστών. Πολύτιμες πληροφορίες θα απέδιδαν οι έρευνες, που θα είχαν σαν αντικείμενο το πόσοι και ποιοί τεχνίτες Βλάχοι Αρωμούνοι, αιογράφοι, αργυροχρυσόχοι, ξυλόγλυπτες και άλλοι, έχουν προσφέρει με την τέχνη τους αριστουργήματα σε διακοσμήσεις ναών και μοναστηριών της Θεσσαλίας και του γενικότερου Βορειοελλαδικού χώρου. Επίσης Αρωμούνοι της Ελλάδας ίδρυσαν Ορθόδοξη Ελληνική Εκκλησία στην Βενετία το 1537 καθώς και Ελληνικό σχολείο. Βλάχοι από τη Μοσχόπολη ανήγειραν Ελληνική Εκκλησία στην Πέστη το 1690 και ίδρυσαν επίσης φιλόπρωχο Ταμείο το 1750 για τους «ατυχούντες Έλληνες στην αλλοδαπή». Βλάχοι από το Σιράκο της Ηπείρου επισκεύασαν την εκκλησία της Παναγίας των Αγγέλων το 1789 στη Βαρλέττα της Ιταλίας. Για την εκκλησία της κοιμήσεως της Θεοτόκου της Πέστης αναφέρθηκε ότι όταν διεκδικήθηκε από τους Ρουμάνους επειδή ιδρύθηκε από κουτσοβλάχους ο «Άρειος Πάγος» της Ουγγαρίας τους απάντησε δικαίως «παν το Κουτσοβλαχικόν δεν είναι Ρουμανικόν».

Οι πιο λατρευτοί και μεγάλοι Άγιοι των Βλαχόφωνων της πατρίδας μας είναι η Αγ. Παρασκευή, η Παναγία, ο Αγ. Νικόλαος, ο Αη Λιάς οι λοιποί Άγιοι την μνήνη των οποίων γιορτάζουμε τους καλοκαιρινούς μήνες και οι δυο καβαλάρηδες άγιοι, Γεώργιος και Δημήτριος.

ΑΝΑΖΗΤΩΝΤΑΣ ΤΗΝ ΕΘΝΟΛΟΓΙΚΗ & ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΒΛΑΧΩΝ ΑΡΩΜΟΥΝΩΝ

□ ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΠΟ ΣΕΛ. 3

Μεγάλο μέρος των μαλλιών των γιδόπροβάτων, διοχετεύονταν στα Γιάννενα για να προωθηθούν στις αγορές της Δυτικής Ευρώπης. Όσα έμεναν στο χωριό, τα επεξεργάζονταν με θαυμαστή φιλοπονία γυναίκες της Σαμαρίνας, φτιάχνοντας υφαντά και πλεχτά για δική τους χρήση ή για πώληση.

Πολύ αξιόλογη ήταν η ενασχόληση των κατοίκων με τη βιοτεχνία και την καλλιτεχνία. Οι Σαμαριναίοι ήταν υφαντές, ράφτες, σαμαράδες, μαχαιράδες, κουδουνάδες, τσαρουχάδες, σιδεράδες, οπλοποιοί, υλοτόμοι, βαρελοποιοί, αργυροχόοι, χρυσοχόοι, αιογράφοι και επιδέξιοι νοθευτές νομισμάτων (κιβδηλοποιοί).

Αξιομνημόνευτη ήταν και η εμπορική κίνηση που αναπτύσσονταν με την εξαγωγή των προϊόντων της ντόπιας βιοτεχνίας και καλλιτεχνίας. Οι Σαμαριναίοι αγωγιάτες (KWRVWNARI), οργανωμένοι σε μεγάλα καραβάνια έφταναν ως τα πιο μακρινά εμπορικά κέντρα της εποχής (Κωνσταντινούπολη, Βελιγράδι, Μπεράτι, Αυλώνα, Πρέβεζα και αλλού).

Αξιόλογη τέλος, ήταν η αγάπη των κατοίκων για την πνευματική και πολιτιστική ανάπτυξη που μπορεί να τη διαπιστώσει κανείς στην έντονη παρουσία των Σαμαριναίων στην πνευματική και καλλιτεχνική ζωή του τόπου, καθώς και στις όμορφες εκκλησίες, τα τραγούδια, τα παραμύθια και

γενικά στα ήθη και έθιμα του χωριού.

Η Σαμαρίνα σήμερα, όπως άλλωστε και τα περισσότερα βλαχώρια, δεν είναι παρά ένα παραθεριστικό κέντρο. Τίποτα πια δε θυμίζει εκείνη την παλιά και ζωντανή κωμόπολη που είδαν οι ξένοι περιηγητές και την παρομοίασαν με πολύβουο μελίσι. Οι κάτοικοι που ασχολούνται με την κτηνοτροφία και τα άλλα συναφή επαγγέλματα, μειώνονται συνεχώς. Περισσότεροι είναι πια εκείνοι που ανεβαίνουν στη Σαμαρίνα για να περάσουν τις διακοπές τους, απολαμβάνοντας το ωραίο κλίμα και τις φυσικές ομορφιές της. Μετά τη δεκαετία του '50, η τεχνολογία δάμασε την τραχύτητα του εδάφους και δημιούργησε τον πρώτο αμαξωτό δρόμο. Το γεγονός αυτό έβγαλε τη Σαμαρίνα από την απομόνωση και έκανε δυνατή την εύκολη σχετικά μετάβαση όλο και μεγαλύτερου αριθμού επισκεπτών. Η κλειστή κοινωνία άνοιξε σε ποικίλες επιδράσεις. Η πολιτιστική της ιδιαιτερότητα και το τοπικό της χρώμα όλο και λείπουν.

Οι νέες ανάγκες επικοινωνίας σε συνδυασμό και με το συναισθηματικό μειονεξίας που δημιουργήθηκε από το γεγονός ότι η γλώσσα δεν είχε πια «πέραση» ούτε στον τόπο της, οδήγησαν το ντόπιο γλωσσικό ιδίωμα σε παρακμή, πράγμα που επιτείνει τον ήδη γοργό ρυθμό αλλοτρώωσης. Η κατάσταση επιδεινώθηκε από τις όλο και περισσότερες επιμειξίες με μη βλαχόφωνους, φαινόμενο ολότελα άγνω-

στο παλιότερα. Σήμερα οι πιο πολλοί κάτοικοι - κυρίως οι νέοι - έχουν παθητική μόνο γνώση του ιδιώματος (καταλαβαίνουν, αλλά δεν μπορούν να μιλήσουν). Όλα αυτά οδηγούν στο συμπέρασμα ότι η Σαμαρίνα που γνωρίσαμε μέσα από τις λίγες αυτές γραμμές, σε λίγα χρόνια θα είναι απλή ανάμνηση και τη θέση της θα πάρει ένα υπερσύγχρονο τουριστικό θέρετρο.

Κυρίες και κύριοι, Προσπαθήσαμε με τη μεγαλύτερη δυνατή συντομία, να θέσουμε μερικά θέματα σχετικά με τη γενικότερη παρουσία και τη δραστηριότητα των ΚΒ από την εποχή της εμφάνισής τους στο προσκήνιο της ιστορίας ως τις μέρες μας. Είναι αναμφισβήτητο ότι τα διάβαστες από τη ιστορία δεν πέρασε απαρατήρητο. Έπαιξαν πρωταγωνιστικό ρόλο στην πολιτική, κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική ζωή του τόπου, που τους έταξε η Μοίρα. Σήμερα βρίσκονται σε παρακμή. Οι μορφές που αυτοί ανέπτυξαν και υπηρέτησαν, ατόνησαν και ξεπεράστηκαν. Μαζί τους χάνονται και σβήνουν και οι ίδιοι. Ο δυναμισμός τους όμως μένει και διοχετεύεται σε άλλες δραστηριότητες και προς άλλες κατευθύνσεις. Αυτή είναι η ομορφιά και η δυναμική της Ιστορίας. Στη θέση, κατά τον HEGEL, έρχεται να αντιπαραταχθεί η Αντίθεση, για να προκύψει μια Σύνθεση, η οποία θα αποτελέσει μια καινούργια δυναμική θέση για το προχώρημα της Ιστορίας.

Σας ευχαριστώ